

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО СОТ

*Ярмоленко Вікторія Сергіївна,
магістрантка Донецького
державного університету
управління*

*Шкуренко Ольга Володимирівна,
ст. викладач Донецького
державного університету
управління
e-mail:
Vikusichka2503@rambler.ru*

Зростаюча масштабність міжнародних торговельно-економічних відносин, поява нових форм та методів міжнародної торгівлі, її ускладнення та динамізм об'єктивно обумовили формування системи регулювання міжнародного обміну товарами та послугами, яка являє собою сукупність взаємопов'язаних принципів, норм, правил та процедур впливу на формування регіональних і товарних структур експорту та імпорту за допомогою політичних, економічних, фінансових, правових та адміністративних інструментів.

Розвиток національної макросистеми супроводжується поглибленням її інтеграції в глобальний економічний простір. Однією із знакових подій, які засвідчують активну участь вітчизняної економіки у міжнародному поділі праці, що, власне, і є найбільш характерним виявом глобалізації, та визначають умови її довгострокового розвитку, став вступ нашої країни до СОТ в квітні 2008 року.

За експертними оцінками, на початок 2008 року вступ України до СОТ мав зумовити додаткове підвищення добробуту населення на 3% та підвищення динаміки зростання ВВП до 2%. З моменту вступу до СОТ Україна отримала:

- режим найбільшого сприяння у торговельному просторі всіх країн-членів СОТ;
- зменшення тарифних і нетарифних обмежень доступу українських товарів на товарні ринки країн-членів СОТ;

- можливості захисту інтересів українських виробників згідно з процедурою розгляду торговельних спорів СОТ;
- набуття офіційного статусу переговорного процесу зі створення зони вільної торгівлі з ЄС;
- скасування квот на експорт української продукції металургії до ЄС;
- забезпечення недискримінаційного транзиту товарів і послуг.

Також прогнозувалось, що зменшення тарифів буде вигідним для секторів, які були відносно незахищеними або мали велику частку проміжного попиту (а тому виграють від зниження цін на фактори виробництва), а покращання доступу до ринків – сприятливим для експортно-орієнтованих секторів, що стикаються зі значними торговельними обмеженнями на зовнішніх ринках [2,с.7-8].

На сьогоднішній день, надзвичайно важко оцінити позитивний чи негативний ефект від вступу в СОТ, так як для українських підприємств нові експортні можливості пов'язані з вступом в СОТ нівелювалися фінансовою кризою.

Загалом, Україна демонструє очевидний прогрес в узгодженні параметрів членства в СОТ. Водночас, мають місце ряд проблемних питань, від вирішення яких у першу чергу залежатимуть перспективи співпраці України з СОТ, а саме [4, с.118-119]:

- прийняття зобов'язань України щодо рівня внутрішньої підтримки сільського господарства та стосовно його скорочення;
- формулювання умов розширеного доступу до національного ринку іноземних постачальників фінансових послуг, послуг зв'язку та телекомунікацій, транспортних послуг;
- виконання Україною вимог Угоди про технічні бар'єри в торгівлі;
- оцінка можливих наслідків вступу України до СОТ та шляхів підвищення конкурентоспроможності галузей національної економіки в умовах членства в СОТ.

До основних переваг, які здобуває і ще здобуде Україна завдяки вступу до СОТ, можна віднести [5]:

- 1) подолання дискримінаційного ставлення до України у світовій антидемпінговій політиці;
- 2) вдосконалення національного законодавства;
- 3) посилення авторитету України у міжнародній економічній політиці;

4) забезпечення дієвих механізмів правового захисту інвестицій та інновацій, творчого і наукового потенціалу;

5) розширення експортного потенціалу;

6) прискорення реструктуризації та модернізації національного виробництва;

7) відкриття широких можливостей щодо виходу на ринки більш ніж 140 країн - членів організації.

Але для України головною проблемою у використанні переваг членства у СОТ, на думку фахівців, є [3]:

- невисокий, за міжнародними критеріями, потенціал конкурентоспроможності;

- переваги вільного доступу на світові ринки більшою мірою стосуються ринків з переважно ціновою конкуренцією, тобто ринків сировинної продукції та стандартизованих масових готових виробів. Водночас це меншою мірою стосується високотехнологічних виробів, що постачаються переважно у межах замкнутих систем обігу ТНК і мінімально підлягають впливу лібералізаційних заходів СОТ. Таким чином, якщо Україна буде покладатися лише на дію ефектів торгової лібералізації, то вона ще довго буде утримуватися у сфері низькотехнологічного експорту з низьким рівнем доходів – у зоні ресурсних обмежень, що стримують темпи внутрішніх реформ;

- у міру зниження тарифів збільшується вага нетарифного регулювання, що значно менше зазнає впливу заходів щодо зниження обмежень доступу на національний ринок.

В той же час, потрібно вказати і можливі проблеми, які викликав вступ до СОТ [5]:

- використання України розвиненими країнами як ринку збуту своєї продукції;

- занепад неконкурентоспроможних галузей економіки;

- зменшення золотовалютних резервів, пов'язане із збільшенням обсягів імпорту;

- перетворення України на країну з вузькою спеціалізацією, що призведе до зростання імпортозалежності;

- дискримінація національних товаровиробників.

Таким чином, Україна повинна вжити додаткових заходів щодо забезпечення економічної безпеки. Ці заходи можна поділити на дві групи: заходи, що забезпечують захист вітчизняних товаровиробників, та заходи, спрямовані на забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції [1].

Загалом, приєднання повинне сприяти прискоренню структурних реформ і створюватиме стимули для підвищення конкурентоспроможності, для інновацій. Відбуватиметься пожвавлення виробництва в окремих експорто-орієнтованих галузях економіки. З'явиться можливість застосування механізмів справедливого вирішення торговельних спорів; буде отримане міжнародне визнання право використання виважених (обґрунтованих) заходів захисту внутрішнього ринку [4, с. 119].

Хоча Україна вже набула членства у Світовій організації торгівлі, але ще не повністю долучилася до міжнародних багатосторонніх механізмів регулювання глобальної економіки. Відтак, поки що Україна не є активним учасником глобалізації і мало впливає на формування правил світової торгівлі. Водночас, через зовнішньоторговельні зв'язки вона істотно залежить від коливань світової економіки [1].

Таким чином, членство у СОТ розглядається як системний фактор розвитку національної економіки, лібералізації зовнішньої торгівлі, створення передбачуваного середовища для залучення іноземних інвестицій, що відповідає національним інтересам України.

Література

1. Єфіменко О.О. Перспективи та наслідки приєднання України до СОТ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nauka.hnpu.edu.ua/sites/default/files/fahovi%20vudannia/2009/statti%20Ekonomika%208/25.html>

2. Ляпін Д.В. Членство України у СОТ: нові можливості та виклики для бізнес-асоціацій / Серія «Школа професійної освіти для бізнес-асоціацій. Модуль G: бізнес-асоціації та СОТ» / За заг. ред. Д.В.Ляпіна, Авт.: Ляпін Д.В., Мовчан В.М. та інші. – К.: Ін-т власності і свободи; LAT&K, 2010. – 104 с.

3. Петрова Г.Є Вступ України до СОТ: умови та наслідки [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2009_2/files/Econ_02_2009_Petrova.pdf

4. Франків Т.Д. Україна і СОТ. / Економіко-соціальні проблеми виставкової діяльності: матеріали круглого столу / за редакцією першого проректора ДАКККиМ, професора Власової Г.В., доктора економічних наук, професора Гуткевич С.О.– Київ: ДАКККиМ, 2009. – 140 с.

5. Яворський О.А. Вступ України до СОТ: переваги і проблеми
[Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://old.niss.gov.ua/Table/Jalilo18/004.htm>